

VÄINÖ MONONEN

DOLININ HIIHTOPRIKAATI

DOLININ HIIHTOPRIKAATI

Kuoleman kuriiri Kuhmossa

(C) 2018 Väinö Mononen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0107-2

DOLININ HIIHTOPRIKAATI

Kuoleman kuriiri Kuhmossa

Alkusanat

Sisällöstä

Kuhmon ankarat mottitaistelut ovat jääneet ajan saatossa pahasti Suomussalmen taistelujen varjoon, vaikka omat suomalaistappiot Kuhmossa olivat kaksinkertaiset. Neuvostojoukkojen ylivoima oli täysin musertava. Näytti jo siltä, että punalippu liehuu pian Kainuun yllä. Mutta toisin kävi. Massiivinen Puna-armeija oli sittenkin pysäytetty.

Eversti Hjalmar Siilasvuon komentama 9. Divisioona sai rivinsä kuntoon ja asettui vastarintaan. Divisioona pysäytti ja sitoi hyökkäävät vihollisjoukot tuloreitilleen.

Teoksen alkuosa on pääosin Saunajärvelle rajattua kuvausta suomalaisjoukkojen suurhyökkäyksen ratkaisevasta vaikutuksesta koko sodankäyntiin, joka käänsi taistelujen yleisilmeen motti- ja sissisodankäynniksi.

Kun Puna-armeijan varsinainen liikennöinti pääteillä vaikeutui ja lopulta kokonaan pysähtyi, pyrkivät neuvostojoukot sinnikkäästi eteenpäin tieurien ulkopuolella.

Niinpä Puna-armeija oli pakotettu tuomaan hiihtojoukkoja avuksi omille joukoilleen. Vihollinen siirtyi maastoon ja alkoi käyttää yhä enemmän hiihtojoukkojaan, joille suomalaisten elintärkeät esikunnat ja huoltoyhteydet olivat haluttuja iskukohteita.

Vihollisen lähettämistä hiihtojoukoista aiheutuikin suomalaisille sangen paljon ongelmia tieuria pitkin hyökkäävän kenttäarmeijan jalkaväen, voimakkaan tykistön ja ylivoimaisten ilmavoimien lisäksi. Hiihtojoukot muodostivat etenkin esikunnissa, komentopaikoilla ja selustan huoltoyhteyksillä paljon ylimääräistä päänsaava. Niiden kitkeminen vei tuhattomasti aikaa ja sitoi paljon miehiä varmistus- sekä jäljitystehtäviin.

Dramaattisimmaksi tapahtumaksi kohosi venäläisen eversti Dolinin hiihtoprikaatin kohtalo Kuhmon talvisodan taisteluissa. Prikaatin katoaminen muutamassa päivässä jäljettömiin on vieläkin arka asia molemmien puolin rajaa. Sitä se on etenkin rajan itäpuolella, josta on lähetetty aivan viime vuosina useita tutkimus- ja kaivausryhmiä hiihtojoukkojen perään.

Kerrotut tarinat hiihtoprikaatin vaiheista ovat ajansaatossa saaneet ihmisten puheissa ja arvailuissa suorastaan jo kansansadun piirteitä. Siitä huolimatta tai ehkä juuri siksi olenkin koonnut yhteen erilaisia näkökantoja mystisestä tapahtumasarjasta, joka hakee vertaistaan koko talvisodassa.

Erityiskiitokset unohtumattomasta yhteistyöstä nurmekselaiselle Mauno Immoselle, joka on tutkinut allekirjoittaneen ohella myös vuosikausia menneitten talvien haihtuneita sivakanjälkiä tässä todella erikoisessa kamppailussa, jossa ei totisesti maalitauluja puuttunut.

Teos on omistettu Dolinin hiihtoprikaatille ja Kuhmossa käydyin talvisodan erikoisimman korpitaistelun muistoksi.

Enossa 30. marraskuuta 2017

Väinö Mononen

DOLININ HIIHTOPRIKAATI

Kuoleman kuriiri Kuhmossa

Sisällysluettelo

Alkusanat *sivu 7*

- Sisällöstä *sivu 7*

Yleistilanne Kuhmon rintamalla

- Vihollinen on pysäytetty *sivu 23*

- Suomussalmelta Kuhmoon *sivu 23*

Siilasvuon motitustehtävä *sivu 26*

- Kuumeiset valmistelut *sivu 26*

- Joukkojen taistelujaotus *sivu 28*

Operaatio alkaa harhautuksella *sivu 29*

- Salonmies saa hyökkäystehtävän *sivu 29*

Valmistautuminen suurhyökkäykseen *sivu 29*

Suomalaisten suurhyökkäys 29.1.1940

<i>Halosen II/JR 25</i>	<i>sivu 31</i>
<i>Muroleen Er.P 14</i>	<i>sivu 31</i>
- Lähtö koittaa	<i>sivu 32</i>
- Kolme vihollishyökkäystä	<i>sivu 34</i>
- Periksi ei anneta	<i>sivu 36</i>
<i>Ruotsalon Er.P 12</i>	<i>sivu 38</i>
- Viholliskosketus saadaan	<i>sivu 39</i>
- Lopultakin yhteys omiin	<i>sivu 40</i>
<i>Vihollinen iskee Klemetistä</i>	<i>sivu 42</i>
<i>Jalkaväkirykmentti 27</i>	<i>sivu 45</i>
<i>Sihvosen II/JR 27</i>	<i>sivu 45</i>
- Edessä hirsilinnakkeet	<i>sivu 47</i>
- Panssareita ja tykkitulta	<i>sivu 49</i>
- Niskan motti	<i>sivu 50</i>
- Tie saadaan haltuun	<i>sivu 53</i>
- Saarrostustehtävä	<i>sivu 53</i>
- Tavoite saavutetaan	<i>sivu 54</i>
<i>Airimon III/JR 27</i>	<i>sivu 55</i>
- Etuvartio edessä	<i>sivu 56</i>
<i>Lassilan I/JR 27</i>	<i>sivu 58</i>

Taistelutaktiikan muutos

sivu 59

- Vihollinen siirtyy maastoon
- Vangin kuulustelu

sivu 59

sivu 60

Valkoinen kuolema

sivu 61

- Haamuja Hamaravaarassa

sivu 61

Harhautusyritys

sivu 65

- Noitatulia
- Hurja kohtaaminen Hukkajoella
- 6./JR 65:n sotapäiväkirja P 3629
ajalta 26.1.–7.2.1940

sivu 65

sivu 66

sivu 68

Dolinin hiihtoprikaati

- Kuoleman kuriiri
- Tulivoimainen erikoisyksikkö

sivu 78

sivu 79

Etsittävänä Dolinin hiihtoprikaati

sivu 83

- Tiedustelulentoja
- Prikaati löytyy sittenkin
- Pommituslento Repolaan
- Lentolehtisiä Saunajärven mottiin
- Takaa-ajo Kuhmoon
- Vertailutietoa Venäjältä

sivu 83

sivu 84

sivu 85

sivu 85

sivu 86

sivu 87

<i>Partiokahakoita</i>	<i>sivu 88</i>
- Noutaja tulossa	<i>sivu 88</i>
- Viivytysvaihe	<i>sivu 89</i>
- 6./JR 65:n sotapäiväkirja P 3629 ajalta 8.2.–10.2.1940	<i>sivu 91</i>
<i>Hiihtoprikaati murtautuu läpi</i>	<i>sivu 97</i>
- Kohtalokas yö	<i>sivu 97</i>
- Vallen isku	<i>sivu 99</i>
- Sotapoliisien isku	<i>sivu 100</i>
- Kapteeni Kekkonen	<i>sivu 100</i>
- Papin todistus	<i>sivu 101</i>
- Dramaattinen sähke	<i>sivu 102</i>
- Tulkinta edellisestä	<i>sivu 102</i>
- Taistelu jatkuu	<i>sivu 106</i>
- Suomalaistuntoja lumihangesta	<i>sivu 108</i>
- Kolkko kohtaaminen	<i>sivu 109</i>
<i>Etulinjan tapahtumia</i>	<i>sivu 111</i>
- 6./JR 65:n sotapäiväkirja P 3629 ajalta 11.2.–16.2.1940	<i>sivu 111</i>
- 2./JR 65:n sotapäiväkirja P 3622 – P 3623 ajalta 11.2.–13.2.1940	<i>sivu 118</i>
<i>Verkko viritetään</i>	<i>sivu 122</i>
- Katoamistempu	<i>sivu 124</i>
<i>Isku tukkikämpälle</i>	<i>sivu 126</i>
- Tukkikämpän ylläkkö	<i>sivu 126</i>

- Toivonkosken kämpmä *sivu 129*

Yhteydet katkeavat... *sivu 131*

- Venäläisten 1. salasanoma *sivu 131*

- Venäläisten 2. salasanoma *sivu 132*

- Venäläisten 3. salasanoma *sivu 133*

- Venäläisten 4. salasanoma *sivu 133*

Pataljoona portinvartijaksi pohjoiseen

”Palapeli” –pataljoona kootaan *sivu 135*

- Jalkaväkirykmentti 27:n (JR 27) sotapäiväkirja
ajalta 12.2.–16.2.1940 *sivu 136*

Sissipataljoona 5 *sivu 155*

- Siirtoapua *sivu 155*

Valiomiehet vastakkain Kuhmossa *sivu 157*

- Kova käsky *sivu 157*

- Kauhea matka *sivu 159*

Sisukkaita sissejä *sivu 160*

- Kova paikka *sivu 160*

- Sissipataljoona 5:n (SissiP 5) sotapäiväkirja
ajalta 12.2.–16.2.1940 *sivu 162*

- Missä hevoset? *sivu 167*

- Hiihtosissit *sivu 168*

Reservinupseeri Toivo Saastamoinen ***sivu 169***

- Kovan onnen soturi *sivu 169*
- Valpon varjossa *sivu 170*
- Kuhmosta Coloradoon *sivu 170*

Hurjia hiihto-osastoja ***sivu 171***

- Kaukopartiot ja Osasto Moilanen *sivu 171*

Kahinaa korvessa ***sivu 173***

- Väepeli Lauri Hannikaisen partio *sivu 173*
- Muita tuhotöitä *sivu 183*

Hiihtopataljoona hyökkää selustaan etelässä

- Raju ylläkkö *sivu 184*
- Jännittävää jäljitystä *sivu 185*
- Vankeja ei saada *sivu 186*
- Takaa-ajo Niskavaaraan *sivu 187*
- Navetan valtaus *sivu 187*

- 1.KKK/JR 27:n sotapäiväkirja P 3577
ajalta 13.2.–19.2.1940 *sivu 191*
- 3.KKK/JR 27:n sotapäiväkirja P 4829
ajalta 12.2.–19.2.1940 *sivu 193*

Ahdistusta Alasenjärvellä ***sivu 198***

- Kieroa peliä *sivu 198*

<i>Kesseli kestää</i>	<i>sivu 200</i>
<i>Kesselin pamahdus!</i>	<i>sivu 202</i>
- Yllätyshyökkäys	<i>sivu 202</i>
- Rumaa jälkeä	<i>sivu 203</i>
- Sanaton mies	<i>sivu 204</i>
- Kapteenit keulilla	<i>sivu 206</i>
<i>Vetkon kannas kutsuu</i>	<i>sivu 207</i>
- Pikahälytys	<i>sivu 207</i>
- Ilmiriita	<i>sivu 207</i>
<i>Taistelu Vetkosta alkaa</i>	<i>sivu 208</i>
- Tammisalo ja Saikku satimessa	<i>sivu 208</i>
- Kahden kuoleman välissä	<i>sivu 209</i>
- Vihollisosaston tuho	<i>sivu 211</i>
- Komentaja saapuu	<i>sivu 212</i>
<i>Järjestelyjä Vetkossa</i>	<i>sivu 213</i>
- Lisävoimia saadaan	<i>sivu 213</i>
<i>Vetkon valtaus</i>	<i>sivu 215</i>
- Esikunta vaarassa	<i>sivu 215</i>
- Rajua lähitaistelua	<i>sivu 215</i>
- Hakanen hyökkää	<i>sivu 217</i>
- Kättä pitempää	<i>sivu 218</i>
- Talo tuleen!	<i>sivu 220</i>

- Spekulaatioita sivu 220
- Melkoinen sotku sivu 222
- Viimeiset kiusaukset sivu 223

Kesselin koitos ***sivu 226***

- Vangiksi ei antauduttu sivu 226
- Huoltotie on poikki sivu 226
- Peli oli raakaa sivu 228
- Kurosen kujeita sivu 229

Muita murheita ***sivu 232***

- Tarvitaan ryhtiliike sivu 232
- Operaatio Eonsuu sivu 233
- Operaatio Kilpi sivu 234
- Onneton tapahtuma sivu 235
- Murheita muuallakin sivu 236
- Komissaari Grishatshev sivu 236
- Kerttu ja Parta sivu 239
- Vihollisen tekemä saartoyritys sivu 240
- Hartaat hautajaiset sivu 242
- Esikunta tulilinjalla sivu 243

Maastonpuhdistusta ***sivu 245***

- Melkoista mylläkkää sivu 245
- Armoa ei tunnettu sivu 247
- Käsky Kälkäsen – Kesselin
maaston puhdistamisesta sivu 249
- Kalat purkeissa sivu 251
- Pioneerikorsu sivu 251

DOLININ HIIHTOPRIKAATI

Kuoleman kuriiri Kuhmossa

Kuhmon ankarat mottitaistelut ovat jääneet ajan saatossa pahasti Suomussalmen taistelujen varjoon, vaikka suomalaistappiot Kuhmossa olivat kaksinkertaiset. Neuvostojoukkojen ylivoima oli täysin musertava. Näytti jo siltä, että punalippu liehuu pian Kainuun yllä. Mutta toisin kävi. Puna-armeija oli sittenkin pysäytetty.

Eversti Hjalmar Siilasvuon komentama 9. Divisioona sai rivinsä kuntoon ja asettui vastarintaan. Divisioona pysäytti ja satoi hyökkäävät vihollisjoukot tuloreitilleen.

Kun Puna-armeijan varsinainen liikennöinti pääteillä vaikeutui ja lopulta kokonaan pysähtyi, pyrkivät neuvostojoukot sinnikkäästi eteenpäin myös tieurien ulkopuolella tuomalla hiihtojoukkoja avuksi omille joukoilleen. Suomalaisille niistä tutuksi tuli yksi ja pelätty osasto - Dolinin hiihtoprikaati. Sen seurauksena alkoi tapahtumasarja, joka hakee vertaistaan talvisodassa.

Teos sisältää useita miesten kertomuksia, erilaisia tilastoja ja sotapäiväkirjaotteita, väri- ja SA-kuvia sekä värillisiä piirroskarttoja kuten myös laajan sisällys- ja lähdeluettelon.

MKT, tietokirjailija Väinö Mononen

